

Комисијата за жалби при Советот за етика во медиумите на Македонија (СЕММ), на седницата одржана на 24 декември 2020 година, врз основа на примена жалба од Истражувачка репортерска лабораторија (ИРЛ), ја донесе следната:

ОДЛУКА

Интернет – порталот „Република“, со текстот насловен „Три изјави кои потврдуваат дека Заев го продава македонскиот идентитет и јазик“, го прекрши Кодексот на новинарите во членовите 1 и 14 .

ЖАЛБА

До извршната канцеларија на Советот за етика во медиумите на Македонија, на 10 декември 2020 година, Истражувачката репортерска лабораторија (ИРЛ) поднесе жалба за текстот со наслов „Три изјави кои потврдуваат дека Заев го продава македонскиот идентитет и јазик“, објавен на 7 декември 2020 година, на интернет – порталот „Република.мк“ (www.republika.mk).

Во жалбата се наведува дека текстот содржи неточно и нефер известување и пристрасност и неурамнотеженост во информирањето, односно дека Кодексот на новинарите на Македонија е прекршен во членот 1.

ОДГОВОР НА МЕДИУМОТ

Извршната канцеларија на СЕММ, во согласност со членот 14 од Правилникот за работа на Комисијата за жалби, по приемот и разгледување на жалбата, стапи во контакт со интернет – порталот „Република“ и побара да се изјасни по однос на наводите на жалбата. Медиумот не одговори на наводите на жалбата.

ОДЛУКА НА КОМИСИЈАТА ЗА ЖАЛБИ

Комисијата за жалби утврди дека жалбата е **ОСНОВАНА** и едногласно одлучи дека Кодексот на новинарите на Македонија е прекршен во членовите 1 и 14.

Член 1: „Новинарот има право на слободен пристап до сите извори на информирање што се од јавен интерес. Новинарот треба да објавува точни, проверени информации и нема да прикрива суштински податоци и да фалсификува документи. Доколку информацијата не може да се потврди, или станува збор за претпоставка, односно шпекулација, тоа треба да се каже и да се објави. Точноста на информацијата треба да се провери колку што е тоа можно“.

Член 14: „Известувањето од политичките процеси, посебно од изборите, треба да биде непристрасно и избалансирано“.

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ НА ОДЛУКАТА

На седницата на 24 декември 2020 година, членовите на Комисијата за жалби ги разгледаа наводите на жалителот и извршија увид во спорната содржина.

Комисијата, најнапред, заклучи дека оспорениот текст на порталот „Република“ е неетички, непрофесионален и манипулативен и сам по себе не обезбедува минимум објективна

информација. Текстот е тенденциозен и едностран и е во насока на наметнување теза дека македонскиот премиер, Зоран Заев, го продавал македонскиот идентитет и јазик. Авторот, кој не е потпишан на текстот, пренесува цитати на премиерот Зоран Заев, извлечени од видеоснимка, објавена од лидерот на ВМРО-ДПМНЕ, Христијан Мицкоски на Фејсбук. Но, никаде во текстот, ниту во содржината, ниту во насловот, не се појаснува дека тоа се, всушност, ставови на опозицискиот лидер, искажани на социјалните мрежи. Напротив, „Република“ ги пренесува како факт, наводно стекнат преку анализа на две изјави на премиерот и една на претседателот на Комисијата за историски прашања, кои треба да „докажат“ дека Заев го „продава“ македонскиот идентитет и јазик:

28.11.2020 Зоран Заев

„Македонскиот јазик и македонскиот идентитет не се на маса за преговори. Никаде во светот не се преговара за идентитет и за свој мајчин јазик. Бугарија ја признава реалноста за македонскиот јазик и македонскиот идентитет.“

4.12.2020 Драги Георгиевски

„Според бугарските колеги употребата на придавката „македонски“ е лимитирана од нивна страна речиси целосно, без разлика како тоа е запишано во тој договор и како се толкува договорот од наша страна.“

5.12.2020 Зоран Заев

„Кога зборувате за македонските учебници, кога зборувате за македонската историја, кога зборувате за Македонски Брод... инсистираат да биде историјата на Република Македонија... секаде така.“

Комисијата, во овој контекст, најпрво, заклучи дека посочените изјави се нецелосни и се извадени од контекст, и воопшто не можат да се протолкуваат како потврда на констатацијата дека премиерот го „продава“ идентитетот. Предметните изјави дека (Бугарија) инсистирала на одредени барања, сами по себе, не значат и дека истите биле прифатени.

Оттука, Комисијата најде во текстот е прекршен **членот 1** од Кодексот на новинарите, отстапка, која особено е нагласена во насловот од текстот:

„Три изјави кои потврдуваат дека Заев го продава македонскиот идентитет и јазик“

Новинарот треба да обезбеди „втора страна“, односно да им даде можност на сите засегнати во новинарскиот производ да го кажат својот став. Ова особено во случаи кога новинарот изнесува сомневања или обвинувања или кога некој е предмет на напад и критика.

Проверката на податоците и точноста се морални императиви на новинарството, затоа новинарот е должен да ја провери информацијата од што е можно повеќе извори, а најмалку

два меѓусебно неповрзани извора. Изборот на фактите мора да обезбеди објективна информација и согледување на сите значајни аспекти на темата за која се говори. Секогаш треба да се стреми да се задржи оригиналниот контекст на сите цитати или извадоци. Новинарското известување не смее да ја смени смислата на реченицата, изјавата или цитатот.

Со оглед дека Комисијата утврди дека „Република“, всушност, пренесува партиски став, а го презентира како „прикриен“ факт, Комисијата најде дека во текстот е прекршен и **членот 14** од Кодексот на новинарите, кој налага дека известувањето од политичките процеси треба да биде непристрасно и избалансирано. Соопштенијата на политичките партии или други групи и организации мораат да бидат јасно означени, а нивната редакциска обработка не смее да ги менува фактите, контекстот и смислата.

Комисијата констатираше дека порталот „Република“ под текстот ја има поставено видео - снимката, објавена од лидерот на ВМРО-ДПМНЕ, Христијан Мицкоски, на Фејсбук. Доколку читателот на предметната содржина ја одмине и не ја прегледа таа снимка, практично, не би знаел дека извадоците во оспорениот текст се извлечени токму од тој материјал.

* * *

Во согласност со наведеното, Комисијата одлучи како што е погоре наведено.

Во работата на Комисијата учествуваа членовите Мирче Адамчевски, Теофил Блажевски, Лилјана Пецова – Илиеска и Ердем Ахмет.

Се обврзува интернет – порталот „Република“ (www.republika.mk), во согласност со членот 18 од Деловникот за работа на Комисијата за жалби, да ја објави оваа одлука.

Со почит,
Совет за етика во медиумите на Македонија

Претседател на Комисијата за жалби
Мирче Адамчевски

